

De gewoonte om je intelligent te gedragen

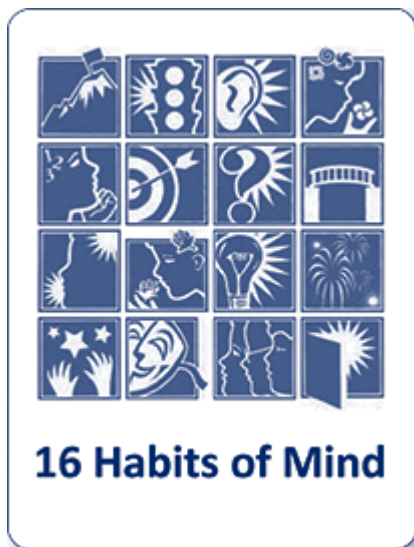
Aristoteles

Wij zijn wat we telkens weer dóen. Excelleren is zodoende geen handeling, maar een gewoonte. (Aristoteles)

Er is een verschil tussen slim ZIJN en slim DOEN. Sterker nog: misschien bestaat slim ZIJN helemaal niet. Tuurlijk, je kunt veel aanleg voor iets hebben. Maar dat wil nog niet zeggen dat je ook iets met die aanleg DOET. Wil je slim ZIJN, dan zal je je echt slim moeten GEDRAGEN. Dat geldt voor iedereen.

Wat is dat, slim doen?

Ik zie het vaak bij kinderen die het label 'hoogbegaafd' hebben gekregen. Iedereen weet dat het kind enorm veel potentie heeft, maar "het komt er niet uit!". Daar kunnen vele redenen voor zijn. Een sleutel om dit gedrag te veranderen ligt in **de benaderingswijze van de slimheid***. Ik stel voor dat we bij kinderen eens niet benadrukken dat ze slim ZIJN. In plaats daarvan moeten we van ze verwachten dat ze zich slim GEDRAGEN. Als we ze die verantwoordelijkheid geven, dan gaan ze zich daar naar gedragen. Vervolgens kunnen ze veel meer van hun talenten laten zien.

Leergedrag dat een gewoonte

wordt

Het leervermogen van een kind is een verzameling van denk-/leervaardigheden en -gewoontes. Dit geheel groeit niet vanzelf, het groeit door de inzet die het kind doet. Een essentieel onderdeel van ons onderwijs is het vergroten van het leervermogen, en dus het aanleren van deze leer- en denkvaardigheden. Na het aanleren moeten deze vaardigheden **door oefening inslijpen zodat het gewoontes worden**. Helaas is er binnen ons onderwijs maar beperkt aandacht hiervoor. Dat is jammer omdat het eigenlijk cruciale gewoontes zijn om succes (in breedste zin van het woord) te kunnen bereiken in het leven.

Er is onderzoek gedaan naar wat succesvolle mensen (in alle lagen van de bevolking) zover heeft gebracht. Daarbij kwamen 16 denkgewoonten (in 't Engels: Habits of Mind) naar voren die mensen laten zien als ze zich intelligent en/of effectief gedragen. Deze gewoonten zijn **vaardigheden die stuk voor stuk leerbaar zijn**. Ik geef je hier een korte omschrijving van 6 gewoontes (anders wordt deze blog zo lang). Geef deze gewoontes eens een plek in je lesstof. Kies er voor elke week eentje uit om te behandelen in een kringgesprek, en verwacht leerlingen ernaar te gedragen (elk kind op zijn eigen niveau). Met welke gewoonte begin jij maandag?

1. **Doorzettingsvermogen.** Effectieve mensen geven niet snel op en proberen verschillende oplossingsstrategieën. Ze werken systematisch aan een probleem. Ze weten hoe ze moeten beginnen, welke stappen ze vervolgens moeten nemen en welke informatie ze nodig hebben. *Veel leerlingen geven snel op, roepen "Dat kan ik niet!", of raffelen werk af om er mee klaar te zijn. Deze leerlingen geven op omdat ze niet genoeg oplossingsstrategieën in huis hebben.*
2. **Beheersen van impulsiviteit.** "Eerst denken, dan pas doen!". Mensen met deze eigenschap houden niet van vallen en opstaan. Ze bedenken een plan en voeren dat uit. *Soms roepen leerlingen bij een vraag het eerste dat in hen opkomt. Of ze gaan liever gelijk aan de slag met eerste de beste idee dat in ze opkomt. Deze leerlingen moeten leren dat het handiger is om na te denken over alternatieve ideeën of over de consequenties.*
3. **Begripvol en invoelend luisteren.** Bijna de helft van onze tijd besteden we aan luisteren. Toch is het een van de dingen die het minst geleerd wordt op scholen. Een effectieve luisteraar kan zich inleven in de ander, en begrijpt zijn standpunt. Pas daarna denkt hij na over zijn eigen antwoord.
4. **Flexibel denken.** Wanneer een effectieve denker nieuwe informatie heeft gekregen over zijn probleem, is hij in staat om zijn ideeën of handelen aan te passen. Deze flexibiliteit is ook de basis van humor en creativiteit. *Soms hebben leerlingen de mening dat hun eigen idee de enige juiste is. Voor hen is het belangrijk flexibiliteit aan te leren, om egocentrisme en halsstarrigheid te voorkomen.*
5. **Nadenken over je eigen denken: metacognitie.** Intelligente mensen plannen, reflecteren en evalueren de kwaliteit van hun eigen denk- en leerstrategieën. Hierdoor ontstaat er een toenemend bewustzijn van je eigen handelen en het effect daarvan. *Regelmatig nemen leerlingen (en leerkrachten) niet de tijd om hun gedachten te reflecteren en te evalueren. Ze doen eigenlijk maar wat en kunnen niet aangeven hoe ze tot bepaalde oplossingen gekomen zijn.*
6. **Streven naar nauwkeurigheid en precisie.** Intelligenten mensen hechten waarde aan deze aspecten en nemen de tijd om hun product te controleren/verbeteren. Ze stellen hoge eisen aan zichzelf, zijn trots op hun product en hebben de wil om hierin te excelleren. *Bij leerlingen die hierin nog te leren hebben, zie je slordig werk dat niet helemaal af is. Ze kijken hun werk niet na op eventuele fouten en leveren het liever snel in.*

De andere 10 zijn:

7. Vragen stellen en problemen ontdekken
8. Oude kennis toepassen in nieuwe situaties
9. Duidelijk en nauwkeurig denken en communiceren
10. Al je zintuigen gebruiken
11. Verbeelden, creëren en innoveren
12. Verwonderen en ontzeg hebben
13. Verantwoorde risico's nemen
14. Humor
15. Samen denken
16. Levenslang leren

Meer achtergrond hierover kun je in [deze presentatie](#) verder te lezen. Verder heeft deze theorie veel raakvlakken met de theorie over Mindset, waarover ik eerder [deze blog](#) schreef. De groeimindset, waarbij je ervanuit gaat dat intelligentie kan groeien door inzet, en het onderwijzen

in bovenstaande gewoontes, zorgt ervoor dat kinderen met veel potentie zich kunnen ontwikkelen tot talentvolle volwassenen die een mooie bijdrage aan de maatschappij kunnen geven en zich goed in hun vel voelen. **En daar is het onderwijs naar mijn bescheiden mening juist voor bedoeld!**

Tip: Op [deze site](#) vind je nog veel meer informatie over de Habits of mind
*Gebaseerd op de theorie van

Bron: <http://www.hoogbegaafdheidinjeklas.blogspot.nl>